EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 10.12.2024
COM(2024) 577 final

2024/0319 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 muuttamisesta viljelijöiden aseman vahvistamiseksi elintarvikeketjussa

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Yhteistä maatalouspolitiikkaa, jäljempänä ’YMP’, on peräkkäisillä uudistuksilla kehitetty tulotukiperusteisemmaksi ja markkinasuuntautuneemmaksi ja pyritty edesauttamaan maataloustuotteiden vapaata hinnanmuodostumista. Näillä uudistuksilla on vastattu pääasiassa sisäisiin haasteisiin, ylijäämiin ja kriiseihin. Suurin osa maatalousalan haasteista johtuu kuitenkin maatalouden ulkopuolisista tekijöistä, jotka edellyttävät laajempia poliittisia toimia.

YMP:hen sisältyy jo toimenpiteitä, joilla pyritään vahvistamaan viljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa. Maataloustuloihin kohdistuvan paineen odotetaan kuitenkin jatkuvan, sillä viljelijät kohtaavat yhä suurempia riskejä, tuotantopanoskustannukset nousevat ja tuotantovaatimukset tiukentuvat.

Covid-19-pandemia ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ovat johtaneet energiaan liittyvien maatalouden tuotantopanosten kustannusten ennennäkemättömään nousuun ja pitkään jatkuneeseen korkean inflaation jaksoon, jotka vaikuttavat viljelijöiden kustannuksiin ja elintarvikkeiden hintoihin. Samaan aikaan viljelijät ponnistelevat herkeämättä kasvattaakseen tuotantonsa kestävyyttä EU:n normien tasolle.

Lisäksi monien kuluttajien elinkustannukset ovat nousseet, ja kuluttajat ovat alkaneet suosia halvempia elintarvikkeita. Tämä on entisestään horjuttanut lisäarvon jakautumista elintarvikeketjussa, aiheuttanut epätasapainoa voittojen ja kustannusten jakamisessa ketjun toimijoiden kesken, synnyttänyt protesteja ja lisännyt epäluottamusta.

Komissio esitti 15. maaliskuuta 2024 pohdinta-asiakirjan, jossa se ilmoitti toimenpiteistä viljelijöiden aseman parantamiseksi elintarvikeketjussa. Komission ilmoittamiin toimenpiteisiin sisältyi asetuksen (EU) N:o 1308/2013 ja siihen liittyvien YMP-asetusten kohdennettu muutos.

Maatalous- ja kalastusneuvosto ilmaisi tukensa pohdinta-asiakirjassa ilmoitetuille toimenpiteille 26. maaliskuuta 2024.

Poliittisissa suuntaviivoissa seuraavalle Euroopan komissiolle 2024–2029 korostetaan, että viljelijöille on turvattava oikeudenmukaiset ja riittävät tulot ja että nykyiset epätasapainot on korjattava, viljelijöiden asemaa on vahvistettava ja heitä on suojeltava tehokkaammin hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä.

Euroopan komission puheenjohtaja ilmoitti unionin tilaa käsittelevässä puheessaan 13. syyskuuta 2023 EU:n maatalouden tulevaisuutta koskevasta strategisesta vuoropuhelusta, joka käynnistettiin tammikuussa 2024. Vuoropuhelu kokosi yhteen 29 merkittävää sidosryhmää Euroopan maatalouselintarvikealalta, kansalaisyhteiskunnasta, maaseutuyhteisöistä ja tiedeyhteisöstä, joiden laatimassa loppuraportissa[1] kehotettiin muuttamaan viljelijöiden asemaa arvoketjussa. Strategisen vuoropuhelun loppuraportin poliittisissa ohjaavissa periaatteissa korostetaan selkeästi, että markkinaolosuhteiden on mahdollistettava kohtuulliset tulot viljelijöille ja muille elintarvikeketjun toimijoille ja että elintarvikeketjun valtasuhteiden on oltava tasapainoisia. Strategisen vuoropuhelun suositusten ensimmäisessä luvussa käsitellään oikeudenmukaista ja kilpailukykyistä elintarvikkeiden arvoketjua, joka saavutetaan vahvistamalla viljelijöiden asemaa siinä. Suosituksissa tartutaan erityisesti

[1] Strateginen vuoropuhelu EU:n maatalouden tulevaisuudesta.

sopimuksiin ja kehotetaan huomioimaan tuotantokustannuslaskelmat ja hintatiedot olennaisina seikkoina sopimusneuvotteluissa sekä sisällyttämään sopimuksiin mahdollisuus aloittaa uusi neuvottelukierros, jos kustannukset kasvavat poikkeuksellisesti. Niissä mainitaan myös sovittelumekanismien merkitys. Yhteistyön tukemiseksi suosituksissa kehotetaan vahvistamaan tuottajaorganisaatioita ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymiä sekä yksinkertaistamaan niiden hyväksymismenettelyä ja tarjoamaan niille kohdennettua tukea. Strategisessa vuoropuhelussa tunnustetaan, että kestävyyden taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja sosiaaliset ulottuvuudet ovat kaikki yhtä tärkeitä yleisesti eurooppalaisille yhteiskunnille ja erityisesti maatalouselintarvikejärjestelmille ja että YMP:llä olisi edistettävä myönteisiä tuloksia ympäristön ja yhteiskunnan kannalta ja tuettava kestävän liiketoimintamallin monipuolistamista, esimerkiksi edistämällä lyhyitä toimitusketjuja.

Strategisen vuoropuhelun loppuraportin suositusten mukaisesti on näin ollen aiheellista toteuttaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan viljelijöiden sopimusasemaa ja palautetaan elintarvikeketjun toimijoiden keskinäinen luottamus.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

SEUT-sopimuksen 39 artiklan mukaisesti yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on

- lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkiperäisesti ja että tuotannontekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;
- taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;
- vakauttaa markkinat;
- varmistaa tarvikkeiden saatavuus;
- taata kohtuulliset kuluttajahinnat.

Tämä ehdotus on näiden tavoitteiden ja voimassa olevien YMP-asetusten (yhteistä markkinajärjestelyä koskeva asetus[2], YMP:n strategiasuunnitelma-asetus[3] ja YMP:n rahoitusta, hallinnointia ja seurantaa koskeva asetus[4]) yleisten periaatteiden mukainen.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Tällä ehdotuksella muutetaan tiettyjä tällä hetkellä voimassa olevien YMP-asetusten säännöksiä niiden keskeistä sisältöä muuttamatta. Koska nämä säännökset ovat yhdenmukaisia unionin muiden politiikkojen kanssa, ehdotus on myös näiden politiikkojen mukainen.

---

2 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/2024-05-13).

3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/2024-05-25).

4 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/2022-08-26).

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 42 artiklan ensimmäinen alakohta ja 43 artiklan 2 kohta, koska i) ehdotuksella muutetaan asetusta (EU) N:o 1308/2013, asetusta (EU) 2021/2115 ja asetusta (EU) 2021/2116, jotka kaikki perustuvat SEUT-sopimuksen 43 artiklan 2 kohtaan, ja ii) asetus (EU) N:o 1308/2013 perustuu sekin SEUT-sopimuksen 42 artiklan ensimmäiseen alakohtaan ja koska tämä ehdotus sisältää myös säännöksiä, joilla säännellään kilpailusääntöjen soveltamista (tai soveltamatta jättämistä).

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Tällä ehdotuksella muutetaan EU:n tasolla annettuja voimassa olevia asetuksia, joita sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Muutoksilla pyritään vahvistamaan viljelijöiden asemaa maatalouselintarvikeketjussa seuraavin keinoin: i) yksinkertaistetaan tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskevia sääntöjä, ii) vahvistetaan sopimusten tekemistä koskevia sääntöjä, iii) vahvistetaan säännöt, jotka koskevat alalla käytettäviä vapaaehtoisia merkintöjä, kuten ”reilu”, ”oikeudenmukainen” ja vastaavat ilmaisut sekä ”lyhyt toimitusketju”, iv) otetaan käyttöön mahdollisuus myöntää jäsenvaltioille unionin rahoitustukea toimenpiteisiin, joita toimijat toteuttavat markkinoiden vakavan epätasapainon vallitessa ja v) parannetaan maatalousalan organisoitumisastetta jäsenvaltioissa tukemalla tuottajaorganisaatioita, jotka panevat täytäntöön toimintaohjelmia, ja parannetaan alakohtaisten interventioiden käyttöönottoa asetuksen (EU) 2021/2115 42 artiklan f alakohdassa tarkoitetuilla muilla aloilla.

Muutoksilla säilytetään tuottajien tasapuoliset toimintaedellytykset ja nykyisillä asetuksilla jo saavutettu yhdenmukaisuus. Sen vuoksi katsotaan, että jäsenvaltiot eivät voi panna niitä täytäntöön yksin.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotuksella muutetaan voimassa olevia asetuksia vain siinä määrin kuin se on ehdottoman välttämätöntä edellä esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla varmistetaan, että muutokset pysyvät kohdennettuina, ja säädetään asianmukaisista joustomahdollisuuksista.

Ehdotetuilla muutoksilla muutetaan vain nykyisten asetusten tiettyjen säännösten joitakin näkökohtia. Muutoksilla tehostetaan ja vahvistetaan entisestään voimassa olevia säännöksiä, jotka koskevat viljelijöiden ja heidän järjestöjensä sopimuksia ketjun muiden toimijoiden kanssa, sekä vahvistetaan tuottajaorganisaatioiden ja niiden yhteenliittymien neuvotteluvoimaa, vähennetään niiden hyväksymisestä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja luodaan kannustavat puitteet vapaaehtoisille järjestelmille ja sopimuksille, joilla pyritään parantamaan viljelijöiden työstään saamaa korvausta ja sosiaalista kestävyyttä koskevia aloitteita.

- **Toimintatavan valinta**

Koska tällä ehdotuksella muutetaan voimassa olevia Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia, myös muutokset on tehtävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ehdotus kohdennetuista muutoksista yhteistä markkinajärjestelyä koskevaan asetukseen ja muihin YMP:hen liittyviin asetuksiin on yksi toimenpiteistä, joista ilmoitettiin 15. maaliskuuta 2024 julkaistussa komission pohdinta-asiakirjassa. Koska maatalousalan tämänhetkisiin kiireellisiin haasteisiin on puututtava viipymättä ja viljelijöiden protesteihin vastattava ripeästi, voimassa olevan lainsäädännön jälkiarviointia/toimivuustarkastusta ei tehty.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Koska Euroopan maatalousalan kiireellisiin haasteisiin on puututtava viipymättä, kannanottopyyntöä tai julkista kuulemista ei järjestetty. Asiaan liittyviä sidosryhmiä kuultiin kuitenkin kohdennetuissa tapaamisissa (ks. jäljempänä Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö).

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Vaikka kannanottopyyntöä tai julkista kuulemista ei asian kiireellisyyden vuoksi järjestetty, komissio on useaan otteeseen esitellyt ehdotettuja toimenpiteitä neuvostolle, asiaan liittyville sidosryhmille laajennetun kansalaisvuoropuhelun ryhmän kokouksessa, Euroopan kilpailuviranomaisten verkostolle sekä kahdenvälisissä kokouksissa kaikille EU:hun sijoittautuneille maataloustuote- ja elintarvikeketjuun kuuluville järjestöille, kuluttajajärjestöt mukaan lukien.

- **Vaikutustenarviointi**

Koska maatalousalan tämänhetkisiin kiireellisiin haasteisiin on puututtava viipymättä, vaikutustenarviointia ei voitu tehdä.

Ehdotetut toimenpiteet on kuitenkin laadittu sidosryhmien palautteen pohjalta, jota saatiin erityisesti laajennetun kansalaisvuoropuhelun ryhmän kokouksesta, kilpailuviranomaisten eurooppalaisesta verkostosta ja kahdenvälisistä kokouksista, joihin osallistuivat kaikki EU:hun sijoittautuneet maataloustuote- ja elintarvikeketjuun kuuluvat järjestöt, kuluttajajärjestöt mukaan lukien, sekä Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan puheenjohtajalta.

Ne ovat myös EU:n maatalouden tulevaisuudesta syyskuussa 2024 käydyn strategisen vuoropuhelun suositusten mukaisia.

Ehdotuksen vaikutus riippuu siitä, ottavatko viljelijät ja maataloustuotteiden ostajat käyttöön tiettyjä vapaaehtoisia toimenpiteitä, sekä jäsenvaltioiden päätöksistä hyödyntää säädösten mukaisia vaihtoehtoja ja poikkeuksia.

Kolmen kuukauden kuluessa ehdotuksen hyväksymisestä laaditaan komission yksiköiden valmisteluasiakirja. Siinä kuvataan selkeästi käsitellyt kysymykset, ehdotetut kohdennetut muutokset ja niiden todennäköinen vaikutus sekä tiivistelmä sidosryhmiltä saadusta palautteesta.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Tämä ehdotus on yksi toimenpiteistä, joista ilmoitettiin 15. maaliskuuta 2024 annetussa komission pohdinta-asiakirjassa osana yksinkertaistamispakettia. Hallinnollisen taakan vähentyminen määritetään mahdollisuuksien mukaan komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

- **Perusoikeudet**

Tässä ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole mitattavissa olevia vaikutuksia talousarvioon.

Vaikka toimenpiteet 12–17 (lueteltu kohdassa 5 Lisätiedot – Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset) voivat nopeuttaa tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien täytäntöönpanoa ja siten lisätä menoja, niihin liittyvät menot eivät ylitä maataloustukirahaston alaenimmäismäärää.

Ehdotuksessa ei säädetä muutoksista maataloustukirahastosta rahoitettavan maatalousalan varauksen kokonaismäärään. Vaikka varauksen käytöllä yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen 222 artiklan nojalla hyväksyttyjen toimenpiteiden rahoittamiseen voi olla vaikutuksia määrien mahdolliseen kohdentamiseen muihin poikkeuksellisiin toimenpiteisiin tiettynä vuonna, niitä ei voida tässä vaiheessa täsmällisesti määrittää.

Unionin taloudellista tukea jäsenvaltioiden hyväksymille hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille toimintaohjelmien täytäntöönpanoa varten rajoitetaan tiettyyn prosenttiosuuteen (4,1 prosentin ja 5,5 prosentin välillä tuensaajatyypistä ja tavoitteista riippuen) kyseisten tuottajaorganisaatioiden kaupan pidetyn tuotannon arvosta.

Ehdotus sisältää säännöksiä, jotka antavat jäsenvaltioille jonkin verran joustovaraa suorien tukien muodossa olevien interventiotyyppien ja muiden alojen interventiotyyppien määrärahojen osalta. Muilla aloilla toimiville tuottajaorganisaatioille myönnettävää unionin taloudellista tukea varten osoitettavat varat rajoitetaan määriin, jotka siirretään (asiaan liittyvän lainsäädännön rajoissa) suorista tuista, joista jäsenvaltiot päättävät ja jotka komissio on hyväksynyt. Jos jäsenvaltiot päättävät käyttää tätä joustomahdollisuutta, se vaikuttaa yksinomaan suorien tukien määrärahoihin ja muihin aloihin, ja muutos säilyy maataloustukirahaston sisällä. Vaikutusta ei voida tässä vaiheessa ilmaista määrällisesti.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Tällä ehdotuksella muutetaan asetusta (EU) N:o 1308/2013, asetusta (EU) 2021/2115 ja asetusta (EU) 2021/2116. Täytäntöönpanosuunnitelma sekä seuranta-, arviointi- ja raportointijärjestelyt pysyvät näin ollen samoina kuin nykyisessä kehyksessä.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta (säädösteksti on asetus).

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

1) Olisi vahvistettava vähimmäisvaatimukset kaupan käytäntöjä kuvaavien ilmaisujen käytölle, jotta varmistetaan lisäarvon oikeudenmukainen jakautuminen viljelijöille. Tavoitteena on lisätä kyseisten ilmaisujen käytön avoimuutta ja luotettavuutta, jotta varmistetaan lisäarvon oikeudenmukainen jakautuminen elintarvikeketjussa, estetään tällaisten ilmaisujen väärinkäyttö ja varmistetaan, että kuluttajilla on luotettavaa tietoa lisäarvon oikeudenmukaisesta jakautumisesta viljelijöille ja lyhyistä toimitusketjuista.

2) Jokaisesta maataloustuotteiden toimituksesta tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta olisi tehtävä kirjallinen sopimus ja edellytettävä, että jäsenvaltioilla on mahdollisuus vapauttaa tietyt maataloustuotteet tästä vaatimuksesta.

3) Kirjallisiin sopimuksiin olisi sisällytettävä tiettyjä tekijöitä, joilla varmistetaan lopullisen hinnan laskennan avoimuus ja ennustettavuus.

4) Yli kuuden kuukauden pituisiin sopimuksiin olisi sisällytettävä tarkistuslauseke, jonka nojalla viljelijät, tuottajaorganisaatiot tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät voivat pyytää sopimuksen tarkistamista erityisesti silloin, kun hinta ei enää kata tuotantokustannuksia, ja irtisanoa sopimuksen, jos tällainen pyyntö hylätään.

5) Jäsenvaltioiden olisi perustettava sovittelumekanismi ja asetettava se niiden osapuolten saataville, jotka haluavat käyttää sitä.

6) Tuottajaorganisaatioiden määritelmää ja hyväksymistä koskevia nykyisiä sääntöjä olisi yksinkertaistettava. Lisäksi luonnonmukaisten tuotteiden tuottajien välisen yhteistyön tehostamiseksi olisi mahdollistettava tällaisten tuottajien tuottajaorganisaatioiden perustaminen ja hyväksyminen.

7) Olisi selkeytettävä tuottajaorganisaatioita koskevia nykyisiä sääntöjä sen varmistamiseksi, että tuottajaorganisaatiot perustetaan viljelijöiden aloitteesta ja että niissä noudatetaan määräysvallan osalta sääntöjä, joilla varmistetaan, että viljelijäjäsenet voivat demokraattisesti valvoa organisaatioitaan ja niiden päätöksiä.

8) Olisi sallittava, että ei-hyväksytyt tuottajaorganisaatiot, osuuskunnat mukaan luettuina, saavat neuvotella sopimusehtoja jäsentensä puolesta niiden tuotannon osan tai kokonaistuotannon osalta.

9) Hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien olisi voitava neuvotella sopimusehdoista hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioidensa jäsenten puolesta.

10) Kaupan käytäntöjä kuvaavien vapaaehtoisten ilmaisujen, kuten ”reilu”, ”oikeudenmukainen” tai vastaavat ilmaisut ja ”lyhyt toimitusketju”, käyttöä edistävät aloitteet olisi sisällytettävä luetteloon hyväksytyn toimialakohtaisen organisaation tavoitteista.

11) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 1 kohtaa ei pitäisi soveltaa maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskeviin vertikaalisen ja horisontaalisen yhteistyön aloitteisiin, joilla pyritään soveltamaan sosiaalista kestävyyttä koskevia vaatimuksia, jotka ovat tiukempia kuin pakolliset vaatimukset.

12) Asetusta (EU) 2021/2115 olisi muutettava tiettyjen alojen interventiotyyppien osalta. Lisäksi unionin rahoitustukea toimintaohjelmille tietyillä aloilla olisi lisättävä.

13) Unionin taloudellista tukea hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toteuttamille toimintaohjelmille jäsenvaltioissa, joissa tuottajien organisoitumisaste on alle 10 prosenttia toimintaohjelman täytäntöönpanoa edeltävinä kolmena peräkkäisenä vuonna, olisi korotettava 50 prosentista 60 prosenttiin.

14) Olisi myönnettävä erityinen kannustin nuorille viljelijöille ja uusille viljelijöille, jotka liittyvät hyväksyttyyn tuottajaorganisaatioon ja investoivat tiloihinsa.

15) Tuottajaorganisaatioille ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymille myönnettävää unionin taloudellista tukea epäsuotuisien sääilmiöiden, luonnonkatastrofien, kasvitautien tai

tuholaisvahinkojen johdosta olisi tietyin edellytyksin korotettava 50 prosentista 70 prosenttiin tosiasiallisesti aiheutuneista kustannuksista.

16) Jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus käyttää vuodesta 2025 alkaen enintään 6 prosenttia suorien tukien määrärahoistaan asetuksen (EU) N:o 1308/2013 1 artiklan 2 kohdan a–h, k, m, o–t ja w alakohdassa tarkoitettujen alojen sekä asetuksen (EU) 2021/2115 liitteessä VI luetellut tuotteet kattavien alojen tukemiseen.

17) Asetusta (EU) 2021/2116 olisi muutettava, jotta maatalousalan varausta voitaisiin käyttää tukemaan tiettyjen yksityisten toimijoiden kollektiivisten toimien erityisluokkia, joiden tarkoituksena on tasapainottaa aloja, joita markkinoiden vakava epätasapaino uhkaa.

2024/0319 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 muuttamisesta viljelijöiden aseman vahvistamiseksi elintarvikeketjussa

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 42 artiklan ensimmäisen alakohdan sekä 43 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon tilintarkastustuomioistuimen lausunnon[1],

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[2],

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon[3],

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Maatalousalalla ja erityisesti viljelijöillä on edessään monenlaisia haasteita. Covid-19-pandemia ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ovat johtaneet energiaan liittyvien maatalouden tuotantopanosten kustannusten ennennäkemättömään nousuun ja pitkään jatkuneeseen korkean inflaation jaksoon, jotka vaikuttavat viljelijöiden kustannuksiin ja elintarvikkeiden hintoihin. Samaan aikaan viljelijät ponnistelevat herkeämättä tuotantonsa ympäristökestävyyden kasvattamiseksi. Monien kuluttajien elinkustannukset ovat nousseet, ja kuluttajat ovat alkaneet suosia halvempia elintarvikkeita. Kaikki tämä on entisestään horjuttanut lisäarvon jakautumista elintarvikeketjussa ja kasvattanut viljelijöiden toimintaedellytysten epävarmuutta, mikä on synnyttänyt protesteja ja epäluottamusta. Sen vuoksi on tarpeen hyväksyä toimenpiteitä, joilla vastataan näihin haasteisiin ja palautetaan elintarvikeketjun toimijoiden keskinäinen luottamus.

(2) Useat maataloustuote- ja elintarvikeketjun toimijat tuotannon, jalostuksen, markkinoinnin, jakelun ja vähittäiskaupan eri vaiheissa ovat kehittäneet järjestelmiä ja merkintöjä, jotka kertovat kaupan käytännöistä, joilla varmistetaan lisäarvon oikeudenmukainen jakautuminen viljelijöille sekä lyhyiden toimitusketjujen luominen ja ylläpito. Näitä kaupan käytäntöjä kuvaavien vapaaehtoisten ilmaisujen käytölle olisi vahvistettava vähimmäisvaatimukset, jotta voidaan parantaa tällaisten ilmaisujen käytön avoimuutta ja luotettavuutta elintarvikeketjussa ja täydentää nykyisiä

[1] EUVL C …
[2] EUVL C …
[3] EUVL C …

elintarvikkeiden merkintäsääntöjä, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1169/2011[4].

(3) Luottamuksen ja oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi ilmaisuja ”reilu”, ”oikeudenmukainen” tai vastaavia ilmaisuja olisi elintarvikeketjussa käytettävä ainoastaan sellaisten kaupan käytäntöjen osoittamiseen, joiden avulla varmistetaan viljelijöiden ja ostajien välisten kauppasuhteiden vakaus ja avoimuus sekä osallistuvien viljelijöiden oikeudenmukaisena pitämä hinnoittelu ja joilla tuetaan ja edistetään Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteita, myös tavalla, joka on yhdenmukainen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1760[5] liitteen I kanssa.

(4) Ilmaisua ”lyhyt toimitusketju” olisi käytettävä ainoastaan sellaisten kaupan käytäntöjen yhteydessä, joissa viljelijöiden ja kuluttajien välillä on suora yhteys, jonka ansiosta tuotantoprosessin ja tuotteen tietoja voidaan välittää suoraan, myös etäviestintävälineillä ja/tai sellaisen välittäjän avulla, joka varmistaa tällaisen tietojenvaihdon myyntihetkellä. Vaihtoehtoisesti tätä ilmaisua voidaan käyttää myös silloin, kun viljelijät ja kuluttajat sijaitsevat maantieteellisesti lähellä toisiaan, myös rajatylittävissä tilanteissa. Tällä kannustetaan kuluttajia maksamaan hintoja, joilla viljelijät saavat kohtuullisen korvauksen tuotteistaan, vahvistetaan ja edistetään maaseutualueiden kehitystä sekä parannetaan avoimuutta tuotteiden alkuperästä ja tuotantomenetelmistä.

(5) Kun otetaan huomioon markkinaolosuhteet, kuluttajien muuttuvat odotukset sekä kaupan pitämisen vaatimusten ja asiaan liittyvien kansainvälisten standardien kehittyminen, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovalta vahvistaa yhdenmukaiset edellytykset sellaisten vapaaehtoisten ilmaisujen käytölle, joilla osoitetaan kaupan käytännöt, jotka liittyvät lisäarvon oikeudenmukaiseen jakautumiseen viljelijöille sekä lyhyiden toimitusketjujen luomiseen ja ylläpitämiseen. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011[6] mukaisesti.

(6) Samoista syistä komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, jotka koskevat vapaaehtoisia lisäilmaisuja, jotka vastaavat ilmaisuja ”reilu” tai ”oikeudenmukainen”.

(7) Vaikka jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä, joissa säädetään lisävaatimuksista kaupan käytäntöjä koskevien vapaaehtoisten

---

4 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta (EUVL L 304, 22.11.2011, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj).

5 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1760, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 ja asetuksen (EU) 2023/2859 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1760/oj).

6 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

ilmaisujen käytölle, kyseiset säännökset eivät saisi haitata, rajoittaa tai estää näiden ilmaisujen käyttöä tuotteissa, jotka on laillisesti tuotettu tai joita pidetään kaupan toisessa jäsenvaltiossa.

(8) Kirjallisten sopimusten laatimisella on ratkaiseva merkitys toimijoiden vastuuvelvollisuudelle, markkinasignaalien merkityksen ymmärtämiselle, tarjonnan mukauttamiselle kysyntään, hintojen välittymisen parantamiselle toimitusketjussa, avoimuuden lisäämiselle sekä hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen ehkäisemiselle ja niihin puuttumiselle. Maito- ja maitotuotealan sopimussuhteita koskevat säännöt olisi sen vuoksi ulotettava koskemaan muita tuotteita kuin raakamaitoa, ja samalla olisi varmistettava yhdenmukaisuus muihin maatalouden aloihin sovellettavien sopimussuhteita koskevien sääntöjen kanssa.

(9) Jotta voidaan lisätä joustavuutta jäsenvaltioiden kannalta ja yksinkertaistaa tuottajaorganisaatioiden hyväksymismenettelyä ja siten vähentää transaktiokustannuksia sekä parantaa tehokkuutta, tuottajaorganisaatioita koskevissa säännöissä olisi sallittava tuottajaorganisaatioiden hyväksyminen yhden hakemuksen perusteella, joka kattaa useita aloja ja tuotteita. Lisäksi luonnonmukaisten tuotteiden tuottajien välisen yhteistyön tehostamiseksi olisi nimenomaisesti mahdollistettava tällaisten tuottajien tuottajaorganisaatioiden perustaminen ja hyväksyminen. Tuottajaorganisaatioiden ja niiden perussääntöjen hyväksymistä koskevissa edellytyksissä olisi säädettävä, että tuottajaorganisaatiot perustetaan viljelijöiden aloitteesta ja että niissä noudatetaan määräysvallan osalta sääntöjä, joilla varmistetaan, että viljelijäjäsenet voivat demokraattisesti valvoa organisaatiotaan ja sen päätöksiä. Tämä ei saisi estää tuottajia, jotka eivät ole viljelijöitä, ja muita kuin tuottajia liittymästä tuottajaorganisaatioihin.

(10) Jotta voidaan edelleen edistää kestävää kehitystä, mikä on perussopimuksen keskeinen periaate ja yksi unionin politiikkojen ensisijaisista tavoitteista, ja varmistaa viljelijöiden ja ostajien välisten kaupallisten suhteiden avoimuus, vakaus ja oikeudenmukaisuus koko toimitusketjussa, jäsenvaltioiden olisi voitava hyväksyä tuottajaorganisaatiot, joilla on kaupan käytäntöjä koskevia erityistavoitteita, joita ilmaistaan vapaaehtoisilla ilmaisuilla ”reilu”, ”oikeudenmukainen” tai vastaavat ilmaisut ja ”lyhyt toimitusketju”.

(11) Jotta taattaisiin viljelijöille kohtuullinen elintaso, parannettaisiin heidän neuvotteluasemaansa jalostajiin ja muihin tuotantoketjun toimijoihin nähden ja edistettäisiin lisäarvon oikeudenmukaisempaa jakautumista toimitusketjussa, mahdollisuus neuvotella sopimusehtoja jäsenten puolesta olisi laajennettava koskemaan ei-hyväksyttyjä tuottajaorganisaatioita, myös osuuskuntia, kun sopimukset koskevat tuotannon osaa tai kokonaistuotantoa. Jotta varmistettaisiin tasavertainen kohtelu hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden jäsenten kanssa, tähän mahdollisuuteen olisi sovellettava asianmukaisia rajoituksia. Tätä mahdollisuutta hyödyntävien ei-hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden olisi noudatettava unionin tasolla vahvistettuja hyväksymisedellytyksiä ja harjoitettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013[7] tarkoitettuja toimintoja, myös mahdollisuutta keskittää jäsentensä tuottamien tuotteiden tarjontaa ja markkinoille saattamista.

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj).

(12) Jotta vahvistettaisiin hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden neuvotteluasemaa ja varmistettaisiin maataloustuotannon kestävä kehitys, hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien olisi voitava neuvotella jäsentensä puolesta sopimusehtoja, myös hinnoittelua, tuotannon osan tai kokonaistuotannon osalta. Tämä mahdollisuus olisi sallittava sillä varauksella, että kyseisten yhteenliittymien jäseninä olevat organisaatiot eivät ole myös toisen tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymän jäseniä ja että yhteenliittymän toiminnan kattamien tuotteiden määrä ei ylitä 33:a prosenttia kyseisen jäsenvaltion kansallisesta kokonaistuotannosta. Jotta markkinoilla säilyisi toimiva kilpailu, hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien ei myöskään pitäisi voida neuvotella sopimusehdoista, jos näihin yhteenliittymiin kuuluu myös ei-hyväksyttyjä tuottajaorganisaatioita.

(13) Jotta ostajat eivät pystyisi heikentämään tuottajaorganisaatioiden neuvotteluasemaa, olisi vahvistettava asianmukaiset suojatoimet, jotka koskevat ostajien ja kyseisten tuottajaorganisaatioiden jäsenten välistä yhteydenpitoa. Ostajat voivat olla yhteydessä tuottajaorganisaation jäseniin, kunhan tällainen yhteydenpito ei vaaranna tuottajaorganisaation tavoitteita tai mahdollisuutta keskittää tuotteiden tarjontaa ja markkinoille saattamista.

(14) Toimialakohtaisilla organisaatioilla on tärkeä rooli toimitusketjun toimijoiden välisen vuoropuhelun helpottamisessa sekä parhaiden käytäntöjen, markkinoiden avoimuuden sekä viljelijöiden ja ostajien välisten kauppasuhteiden vakauden ja oikeudenmukaisuuden edistämisessä koko toimitusketjussa. Sen vuoksi on aiheellista sisällyttää hyväksytyn toimialakohtaisen organisaation tavoitteisiin sellaisten aloitteiden edistäminen, jotka koskevat kaupan käytäntöjä koskevien vapaaehtoisten ilmaisujen, kuten ”reilu”, ”oikeudenmukainen” tai vastaavat ilmaisut ja ”lyhyt toimitusketju”, käyttöä.

(15) Eräät jäsenvaltiot ovat päättäneet, että kaikista maataloustuotteiden toimituksista niiden alueella on tehtävä kirjalliset sopimukset osapuolten välillä. Niissä jäsenvaltioissa, joissa tätä mahdollisuutta ei käytetä, viljelijät, tuottajaorganisaatiot tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät voivat pyytää kirjallisten sopimusten käyttöä. Viljelijöiden heikomman neuvotteluaseman ja ostajien kaupallisten vastatoimien pelon vuoksi viljelijöiden ja heidän yhteenliittymiensä voi kuitenkin olla vaikea esittää tällaista pyyntöä. Jotta lisättäisiin luottamusta, avoimuutta ja tehokkuutta toimitusketjussa ja annettaisiin kaikille viljelijöille, tuottajaorganisaatioille ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymille mahdollisuus hyötyä kirjallisten sopimusten käytöstä, viljelijän, tuottajaorganisaation tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymän suorittamasta maataloustuotteiden toimituksesta unionissa jalostajalle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle olisi tehtävä kirjallinen sopimus.

(16) Jotta parannettaisiin markkinasignaalien huomioon ottamista ja hintojen välittymistä, jäsenvaltioiden olisi voitava vaatia, että tuottajien, jotka eivät ole viljelijöitä, tuottajaorganisaatioita tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymiä, maataloustuotteiden toimituksista tehdään kirjallinen sopimus ja että ostajat tekevät kirjalliset tarjoukset maataloustuotteiden toimituksia koskevista sopimuksista. Yksinkertaisuuden takaamiseksi ja liiketoimintakustannusten vähentämiseksi tässä asetuksessa olisi säädettävä tietyistä poikkeuksista vaatimuksiin käyttää kirjallisia sopimuksia tai kirjallisia tarjouksia ja annettava jäsenvaltioille mahdollisuus vapauttaa tietyt toimitukset vaatimuksesta käyttää kirjallisia sopimuksia tai kirjallisia tarjouksia mutta jättää samalla viljelijöille ja heidän yhteenliittymilleen mahdollisuus pyytää kirjallisten sopimusten tai kirjallisten tarjousten käyttöä, jos tällaista velvoitetta ei ole.

(17) Vaatimuksesta käyttää maataloustuotteiden toimituksia koskevia kirjallisia sopimuksia ja niiden käyttöä koskevista perusedellytyksistä olisi säädettävä unionin tasolla ja varmistettava samalla, että osapuolten oikeutta neuvotella sopimustensa kaikista ehdoista ei rajoiteta enempää kuin on ehdottoman välttämätöntä.

(18) Jotta osapuolia kannustettaisiin pääsemään sovintoon kirjallisten sopimusten tekemistä tai tarkistamista koskevissa riita-asioissa, jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön sovittelumekanismeja. Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava komissiolle alueellaan käytössä olevista sovittelumekanismeista tai niiden perustamisesta, ja komissio voi helpottaa näitä mekanismeja koskevien parhaiden käytäntöjen vaihtoa.

(19) Jotta hintojen välittymisen mekanismit toimisivat sujuvammin silloin, kun maataloustuotteiden toimituksesta maksettava lopullinen hinta lasketaan yhdistämällä sopimuksessa esitettyjä eri tekijöitä, kyseisiin tekijöihin olisi sisällyttävä objektiivisia indikaattoreita, indeksejä tai laskentamenetelmiä, jotka ovat osapuolten helposti ymmärrettävissä. Jotta viljelijät eivät joutuisi myymään tuotteitaan järjestelmällisesti alle tuotantokustannustensa, indikaattorien, indeksien ja lopullisen hinnan laskentamenetelmien olisi heijasteltava toimitettuihin maataloustuotteisiin vaikuttavia markkinaolojen ja tuotantokustannusten vaihtelua.

(20) Kun otetaan huomioon viljelijöiden ja heidän organisaatioidensa heikompi neuvotteluasema, maatalouden tuotantopanoskustannusten ja markkinahintojen viimeaikainen merkittävä epävakaus ja tarve tehostaa hintojen välittymistä toimitusketjussa, yli kuuden kuukauden pituisiin sopimuksiin olisi sisällytettävä tarkistuslauseke, jonka nojalla viljelijät ja heidän organisaationsa voivat pyytää sopimuksen tarkistamista. Tällaisen lausekkeen olisi mahdollistettava se, että viljelijät voivat kuuden kuukauden kuluttua milloin tahansa pyytää sopimuksen ehtojen tarkistamista ja päättää sopimuksen, jos tarkistuksesta ei päästä yhteisymmärrykseen, tämän kuitenkaan vaikuttamatta osapuolten oikeuteen neuvotella muista mahdollisuuksista sopimuksen tarkistamiseksi.

(21) Sopimusten avoimuuden lisäämiseksi ja oikeudenmukaisempien kauppakäytäntöjen edistämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava vaatia maataloustuotteiden toimituksia koskevien kirjallisten sopimusten rekisteröintiä.

(22) Maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevilla tietyillä vertikaalista ja horisontaalista yhteistyötä edistävillä aloitteilla, joilla pyritään soveltamaan tiukempia vaatimuksia kuin pakolliset vaatimukset, voi olla myönteisiä vaikutuksia yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteeseen taata maatalousväestölle kohtuullinen elintaso ja unionin tavoitteeseen edistää kestävää kehitystä. Sen vuoksi tällaisiin aloitteisiin ei pitäisi tietyissä olosuhteissa soveltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 1 kohtaa.

(23) Markkinoiden vakavan epätasapainon vallitessa yksityisten toimijoiden kollektiivisten toimien erityisluokkia voidaan käyttää tasapainottamaan aloja, joita epätasapaino uhkaa. Sen varmistamiseksi, että yksityisillä toimijoilla on tarvittavat valmiudet toteuttaa näitä toimia, komission olisi voitava asettaa saataville unionin resursseja maatalousalan varauksesta tällaisten toimien tueksi. Jäsenvaltioiden olisi myös voitava osoittaa kansallisia lisäresursseja.

(24) Jotta sokerijuurikkaanviljelijät voisivat hyötyä selkeämmistä sopimuksista ja jotta varmistettaisiin yhdenmukaistetut sopimuspuitteet ja otettaisiin samalla huomioon sokerijuurikasalan erityispiirteet, sokerijuurikkaan toimitussopimusten ostoehdot olisi

yhdenmukaistettava kirjallisten sopimusten käyttöä muilla maatalousaloilla koskevien edellytysten kanssa.

(25) Sen vuoksi asetusta (EU) N:o 1308/2013 olisi muutettava.

(26) Jotta vahvistettaisiin viljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa, useita Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115[8] säännöksiä olisi muutettava tiettyjen alojen interventiotyyppien osalta. Näillä muutoksilla pyritään tukemaan viljelijöitä, jotta he voivat liittyä asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien jäseniksi tai pysyä niiden jäseninä, sillä nämä organisaatiot ja yhteenliittymät vahvistavat tuottajien neuvotteluvoimaa. Jotta voitaisiin lisäksi varmistaa tehokkaampi ja kohdennetumpi tuki tuottajaorganisaatioille YMP:n strategiasuunnitelmien kautta, olisi säädettävä mahdollisuudesta lisätä unionin taloudellista tukea tiettyjen alojen toimintaohjelmille.

(27) Tuottajaorganisaatioiden kaupan pitämän hedelmä- ja vihannestuotannon arvo suhteessa hedelmä- ja vihannestuotannon kokonaisarvoon on joissakin jäsenvaltioissa edelleen huomattavasti alle unionin keskiarvon. Jäsenvaltiot voivat käyttää nykyisiä taloudellisia kannustimia ja tarjota asetuksen (EU) 2021/2115 53 artiklan mukaista kansallista taloudellista apua tuottajaorganisaatioille, jotka sijaitsevat tietyillä alueilla, joilla organisoitumisaste on huomattavasti alle unionin keskiarvon. Jotta parannettaisiin kilpailukykyä, vahvistettaisiin viljelijöiden asemaa arvoketjussa ja perustettaisiin uusia tuottajaorganisaatioita, tuottajaorganisaatioille jäsenvaltioissa, joissa tuottajien organisoitumisaste on alle 10 prosenttia asianomaisen toimintaohjelman täytäntöönpanoa edeltävinä kolmena peräkkäisenä vuotena, olisi myönnettävä taloudellinen kannustin siten että unionin taloudellista tukea lisätään 10 prosenttia.

(28) Jotta voitaisiin helpottaa sukupolvenvaihdoksia maatalousalalla ja kannustaa uusien tuottajajäsenten liittymistä hedelmä- ja vihannesalan ja muiden asetuksen (EU) 2021/2115 42 artiklan f alakohdassa tarkoitettujen alojen tuottajaorganisaatioihin, olisi myönnettävä erityinen kannustin nuorille viljelijöille ja uusille viljelijöille, jotka liittyvät asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hyväksyttyyn tuottajaorganisaatioon. Sen vuoksi olisi asetettava saataville mahdollisuus unionin taloudellisen tuen 10 prosentin lisäykseen kohdennettuna menoihin, jotka liittyvät hyväksyttyyn tuottajaorganisaatioon ensimmäistä kertaa liittyvän nuoren viljelijän tai uuden tuottajan tiloissa tehtyihin investointeihin.

(29) Viime vuosina toistuvasti esiintyneiden epäsuotuisten sääolojen, luonnonkatastrofien, kasvitautien ja tuholaisvahinkojen yhteydessä on osoittautunut hyödylliseksi, että tuottajaorganisaatiot ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät voivat uudelleensuunnata varoja, myös unionin taloudellista tukea toimintarahaston kautta, toimiin, joita tarvitaan kyseisten tapahtumien seurauksiin puuttumiseksi. Sen vuoksi on tarpeen säätää mahdollisuudesta korottaa asetuksen (EU) 2021/2115 52 artiklan 1

[8] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

kohdassa tarkoitettua unionin taloudellista apua 50 prosentista 70 prosenttiin tosiasiallisesti aiheutuneista menoista tietyin edellytyksin.

(30) Jotta voitaisiin tukea asetuksen (EU) 2021/2115 42 artiklan f alakohdassa tarkoitettujen muiden alojen interventiotyyppien perustamista, jäsenvaltioille olisi vuodesta 2025 alkaen annettava lisää joustovaraa mukauttaa varojen jakamista näille aloille käyttämällä enintään kuusi prosenttia suorien tukien määrärahoistaan.

(31) Sen vuoksi asetusta (EU) 2021/2115 olisi muutettava.

(32) Sen varmistamiseksi, että unionin varoja maatalousalan varauksesta voidaan asettaa jäsenvaltioiden käyttöön yksityisten toimijoiden kollektiivisten toimien tukemiseksi markkinoiden vakavan epätasapainon vallitessa, mahdollisuus käyttää maatalousalan varausta olisi ulotettava kollektiivisten toimien tukemiseen, kun komissio päättää, että kyseisiin toimiin ei sovelleta kilpailusääntöjä.

(33) Sen vuoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116[9] 16 artiklaa olisi muutettava.

(34) Jotta markkinatoimijoilla olisi riittävästi aikaa mukautua ja jotta komissio voisi arvioida nykyisiä kansallisia järjestelmiä ja käytäntöjä, vapaaehtoisten ilmaisujen ”reilu”, ”oikeudenmukainen” ja vastaavat ilmaisut sekä termin ”lyhyt toimitusketju” käyttöä koskevien sääntöjen soveltamista olisi lykättävä kahdella vuodella tämän asetuksen voimaantulosta. Jotta toimijat voisivat mukauttaa sopimussuhteensa kirjallisia sopimuksia koskeviin uusiin sääntöihin, näiden sääntöjen soveltamista olisi lisäksi lykättävä 18 kuukaudella asetuksen voimaantulosta,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla
Asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) N:o 1308/2013 seuraavasti:

(1) Lisätään II osan II osaston I luvun 1 jaksoon 3 alajakson jälkeen alajakso seuraavasti:

”3 a alajakso

Vapaaehtoisten ilmaisujen käyttö kaikilla 1 artiklan 2 kohdassa luetelluilla aloilla

88 a artikla

Kaupan käytäntöjä koskevat vapaaehtoiset ilmaisut

1. Ilmaisuja ”reilu”, ”oikeudenmukainen” tai näitä ilmaisuja vastaavia ilmaisuja saa käyttää yksin tai yhdessä muiden ilmaisujen kanssa 1 artiklan 2 kohdassa lueteltujen

[9] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj).

alojen tuotteiden merkinnöissä, esillepanossa, mainonnassa tai kaupallisissa asiakirjoissa ainoastaan siinä tapauksessa, että näitä ilmaisuja käytetään antamaan ostajille tietoa sovellettavista tuotannon, jakelun tai markkinoille saattamisen järjestämistä koskevista käytännöistä, joilla edistetään ainakin

(a) viljelijöiden ja ostajien välisten suhteiden vakautta ja avoimuutta koko toimitusketjussa;

(b) hintaa, jota viljelijät pitävät tuotteestaan kohtuullisena; ja

(c) yhteisiä aloitteita, joilla pyritään yhteen tai useampaan Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteeseen.

2. Ilmaisua ”lyhyt toimitusketju” saa käyttää yksin tai yhdessä muiden ilmaisujen kanssa 1 artiklan 2 kohdassa lueteltujen alojen tuotteiden merkinnöissä, esillepanossa, mainonnassa tai kaupallisissa asiakirjoissa ainoastaan siinä tapauksessa, että tätä ilmaisua käytetään antamaan ostajille tietoa voimassa olevista tuotannon, jakelun tai markkinoille saattamisen järjestämistä koskevia käytäntöjä, joiden avulla varmistetaan

(a) suora yhteys viljelijän ja tuotteen loppukuluttajan välillä; tai

(b) läheinen yhteys ja maantieteellinen läheisyys viljelijän ja tuotteen loppukuluttajan välillä.

3. Komissio voi hyväksyä täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään 1 kohdan a, b ja c alakohdassa ja 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut edellytykset ottaen huomioon mahdolliset asiaan liittyvät kansainväliset standardit.

Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 229 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

4. Siirretään komissiolle valta antaa 227 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla 1 kohtaan lisätään ilmaisuja ”reilu” tai ”oikeudenmukainen” vastaavia ilmaisuja, kun tällaisia ilmaisuja käytetään markkinoilla 1 kohdassa tarkoitetuista kaupan käytännöistä tiedottamiseksi ostajille.

5. Jäsenvaltiot voivat hyväksyä tai pitää voimassa kansallisia sääntöjä, joissa vahvistetaan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa ja 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen edellytysten lisäksi muita edellytyksiä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen ilmaisujen käytölle. Tällaisilla säännöillä ei saa kieltää, rajoittaa tai estää 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen ilmaisujen käyttöä tuotteissa, jotka on laillisesti tuotettu tai joita pidetään kaupan toisessa jäsenvaltiossa 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuin edellytyksin.

6. Tämä artikla ei rajoita asetuksessa (EU) N:o 1169/2011 vahvistettujen sääntöjen soveltamista.”

(2) Korvataan 148 artikla seuraavasti:

”*148 artikla*

Sopimussuhteet maito- ja maitotuotealalla

1. Jokaisesta maidon ja maitotuotteiden toimituksesta unionissa viljelijältä, tuottajaorganisaatiolta tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymältä jalostajalle, kerääjälle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle on tehtävä kirjallinen sopimus osapuolten välillä.

   Sopimuksen on täytettävä 4 ja 8 kohdassa säädetyt edellytykset.

   Tässä artiklassa ’kerääjällä’ tarkoitetaan yritystä, joka kuljettaa raakamaidon tuottajalta tai toiselta kerääjältä raakamaidon jalostajalle tai toiselle kerääjälle, jos raakamaidon omistusoikeus siirtyy kussakin tapauksessa.

2. Jäsenvaltiot voivat myös päättää, että

   a) maidon ja maitotuotteiden toimituksesta tuottajalta, joka ei ole viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä, jalostajalle, kerääjälle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle on tehtävä kirjallinen sopimus;

   b) maidon ja maitotuotteiden ensiostajien on tehtävä kirjallinen tarjous maidon ja maitotuotteiden toimittamista viljelijältä, tuottajaorganisaatiolta tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymältä koskevan sopimuksen tekemisestä.

   Sopimuksen tai sopimuksen tekemistä koskevan tarjouksen on täytettävä tämän artiklan 4 ja 8 kohdassa vahvistetut edellytykset.

3. Jäsenvaltioiden on perustettava sovittelumekanismi sellaisia tapauksia varten, joissa ei päästä yhteisymmärrykseen 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun sopimuksen tekemisestä tai tällaisen sopimuksen tarkistamisesta.

   Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle alueellaan käyttöön otetuista sovittelumekanismeista.

4. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu sopimus tai tarjous sopimuksen tekemisestä on:

   (a) tehtävä ennen toimitusta;

   (b) tehtävä kirjallisesti; ja

   (c) siihen on sisällyttävä erityisesti seuraavat ehdot:

      i) toimituksesta maksettava hinta,

         – jonka on oltava kiinteä ja sopimuksessa vahvistettu; tai

         – joka on laskettava yhdistämällä sopimuksessa mainittuja eri tekijöitä, joihin kuuluvat objektiiviset indikaattorit, indeksit ja lopullisen hinnan laskentamenetelmät, jotka ovat helposti saatavilla ja ymmärrettäviä ja jotka heijastelevat markkinaolojen ja tuotantokustannusten vaihtelua, toimitettu määrä ja toimitetun

maidon ja maitotuotteiden laatu tai koostumus. Tätä varten jäsenvaltiot voivat määrittää indikaattoreita objektiivisten kriteereiden mukaisesti, jotka perustuvat tuotantoa ja elintarvikeketjua koskeviin tutkimuksiin. Sopimuspuolet voivat vapaasti viitata kyseisiin tai muihin indikaattoreihin;

ii) toimitettavan raakamaidon määrä taikka toimitettavan maidon tai maitotuotteiden laatu ja määrä sekä tällaisten toimitusten ajankohta;

iii) sopimuksen kesto, jolloin sopimus voi olla joko määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva siten, että sopimukseen sisällytetään irtisanomislauseke. Kun kyseessä on vähintään kuusi kuukautta voimassa oleva sopimus, siihen on sisällyttävä tarkistuslauseke, johon viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä voi vedota;

iv) maksuaikoja ja -menettelyjä koskevat yksityiskohtaiset tiedot;

v) maidon ja maitotuotteiden keräämis- tai toimittamisjärjestelyt; ja

vi) ylivoimaisen esteen sattuessa sovellettavat säännöt.

5. Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, kirjallista sopimusta tai kirjallista tarjousta sopimuksen tekemisestä ei vaadita seuraavissa tapauksissa:

(a) tuottajaorganisaation tai osuuskunnan jäsen toimittaa maidon tai maitotuotteet tuottajaorganisaatiolle tai osuuskunnalle, jonka jäsen se on, edellyttäen, että kyseisen tuottajaorganisaation tai osuuskunnan perussäännöt tai perussäännöistä johdetut säännöt ja päätökset sisältävät määräyksiä, joilla on vastaavat vaikutukset kuin 4 kohdan säännöksillä;

(b) maidon tai maitotuotteiden ensiostaja on suosituksessa 2003/361/EY[10] tarkoitettu mikroyritys tai pieni yritys;

(c) maito tai maitotuotteet toimitetaan ja maksetaan samanaikaisesti;

(d) toimitus tapahtuu maksutta tai liittyy myyntiin kelpaamattoman maidon tai maitotuotteiden hävittämiseen.

6. Jäsenvaltiot voivat päättää, että kirjallista sopimusta tai kirjallista tarjousta ei vaadita yhdessä tai useammassa seuraavista tapauksista:

(a) toimitus koskee tuotteita, joiden arvo on yhtä suuri tai pienempi kuin jäsenvaltion määrittämä kynnysarvo, joka saa olla enintään 10 000 euroa;

(b) toimitus koskee maitoa ja maitotuotteita, joihin vaikuttaa kausittainen kysynnän ja tarjonnan vaihtelu tai jotka ovat herkästi pilaantuvia;

(c) toimitus koskee maitoa ja maitotuotteita, joiden myynnissä käytetään perinteisiä tai tavanomaisia käytäntöjä.

7. Jos kirjallista sopimusta tai kirjallista tarjousta sopimuksen tekemisestä ei 5 kohdan b, c ja d alakohdan tai 6 kohdan nojalla vaadita, viljelijä, tuottajaorganisaatio tai

[10] Komission suositus, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä voi vaatia, että maidon tai maitotuotteiden toimituksesta tehdään kirjallinen sopimus tai kirjallinen tarjous sopimuksen tekemisestä. Sopimuksen tai tarjouksen sopimuksen tekemisestä on täytettävä tämän artiklan 4 kohdassa ja 8 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetut edellytykset.

8. Kaikista viljelijöiden, tuottajaorganisaatioiden tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien ja kerääjien, jalostajien, jakelijoiden tai vähittäismyyjien välisten maidon tai maitotuotteiden toimitussopimusten ehdoista, myös 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista ehdoista ja niiden osatekijöistä, voidaan vapaasti neuvotella osapuolten kesken.

Jäsenvaltiot voivat vahvistaa yhden tai useamman seuraavista:

(a) tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kirjallisten sopimusten osalta

i) sopimuspuolille velvoitteen sopia tietyn toimitetun maidon tai maitotuotteiden määrän ja tästä toimituksesta maksettavan hinnan välisestä suhteesta;

ii) vähimmäiskeston, jonka on oltava vähintään kuusi kuukautta, eikä se saa haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa;

(b) edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen kirjallisten tarjousten osalta velvoitteen, jonka mukaan kirjallisen tarjouksen on sisällettävä kansallisessa lainsäädännössä vahvistettu sopimuksen vähimmäiskesto. Vähimmäiskeston on oltava vähintään kuusi kuukautta, eikä se saa haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

Viljelijät, tuottajaorganisaatiot tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät voivat kirjallisesti kieltäytyä toisen alakohdan mukaisesti määrätystä vähimmäiskestosta.

9. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että maidon tai maitotuotteiden ostaja rekisteröi 1 kohdassa tarkoitetut kirjalliset sopimukset ennen kuin viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä toimittaa kyseisen maidon tai maitotuotteet kerääjälle, jalostajalle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle jäsenvaltion alueella.

10. Jäsenvaltioiden, jotka käyttävät 2, 6, 8 ja 9 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoja, on ilmoitettava komissiolle, miten niitä sovelletaan.

11. Komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joilla vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen 4 ja 5 kohdan yhdenmukaista soveltamista varten, sekä toimenpiteet, jotka liittyvät jäsenvaltioiden 10 kohdan mukaisesti tekemiin ilmoituksiin. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 229 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.”

(3) Muutetaan 152 artikla seuraavasti:

(a) muutetaan 1 kohta seuraavasti:

i) korvataan a alakohta seuraavasti:

”a) muodostuvat yhden tai useamman 1 artiklan 2 kohdassa luetellun alan tuottajista tai yhden tai useamman 1 artiklan 2 kohdassa luetellun alan luonnonmukaisten tuotteiden tuottajista ja joissa viljelijäjäsenillä on 153 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukainen määräävä asema;”

ii) korvataan b alakohdan johdantolause seuraavasti:

”b) on perustettu viljelijöiden aloitteesta ja jotka harjoittavat ainakin yhtä seuraavista toiminnoista:”

iii) korvataan c alakohdan vi alakohta seuraavasti:

”vi) edistää tuotantonormien käyttöä, tuotteiden laadun parantamista ja sellaisten tuotteiden kehittämistä, joiden alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä on suojattu tai jotka kuuluvat kansallisen laatumerkinnän piiriin, toteuttaa aloitteita, joilla edistetään lyhyitä toimitusketjuja tai 88 a artiklassa tarkoitettujen vapaaehtoisten ilmaisujen käyttöä, sekä antaa näihin tarvittavaa teknistä apua;”

(b) korvataan 1 a kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1 a. Poiketen siitä, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 1 kohdassa määrätään, tämän artiklan 1 kohdan nojalla hyväksytty tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatio, myös osuuskunta, jota jäsenvaltio ei ole hyväksynyt tuottajaorganisaatioksi mutta joka täyttää tämän artiklan 1 kohdassa ja 154 artiklassa säädetyt vaatimukset, voi suunnitella tuotantoa, optimoida tuotantokustannuksia, saattaa markkinoille maataloustuotteita ja neuvotella maataloustuotteiden tarjontaa koskevia sopimuksia jäsentensä puolesta niiden kokonaistuotannon tai tuotannon osan osalta.”

(c) Lisätään 1 b kohtaan toinen alakohta seuraavasti:

”Poiketen siitä, mitä 1 a kohdassa ja ensimmäisessä alakohdassa säädetään, myös 156 artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä voi toteuttaa 1 a kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja toimia edellyttäen, että

(a) sen jäsenet on hyväksytty tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti;

(b) sen jäsenet eivät ole tuotteen osalta toisen hyväksytyn tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymän jäseniä;

(c) sen jäsenet täyttävät 1 a kohdan toisen alakohdan a ja b alakohdan edellytykset;

(d) edellä 1 a kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen toimintojen piiriin kuuluvien tuotteiden määrä on enintään 33 prosenttia kyseisen jäsenvaltion kansallisesta kokonaistuotannosta.”

(4) Muutetaan 153 artikla seuraavasti:

(a) korvataan 2 kohdan c alakohta seuraavasti:

”c) säännöistä, jotka varmistavat, että viljelijäjäsenet voivat demokraattisella tavalla valvoa organisaatiotaan ja sen päätöksentekoa sekä sen tilinpäätöstä ja talousarvioita;”

(b) korvataan 2 a kohta seuraavasti:

”2 a. Tuottajaorganisaation perussäännössä voidaan määrätä jäsenten mahdollisuudesta olla suoraan yhteydessä ostajiin edellyttäen, että tällainen suora yhteys ei vaaranna tuottajaorganisaation tavoitteita tai tuottajaorganisaation mahdollisuutta keskittää tuotteiden tarjontaa ja markkinoille saattamista. Tarjonnan keskittämisestä katsotaan huolehditun, jos tuottajaorganisaatio neuvottelee ja määrittää myynnin olennaiset osat, kuten hinnan, laadun ja määrän.”

(c) korvataan 3 kohta seuraavasti:

”3. Edellä olevia 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta maito- ja maitotuotealan tuottajaorganisaatioihin.”

(5) Lisätään 157 artiklan 1 kohdan c alakohtaan alakohta seuraavasti:

”xvii) 88 a artiklassa tarkoitettujen vapaaehtoisten ilmaisujen käytön edistäminen.”

(6) Korvataan 168 artikla seuraavasti:

”*168 artikla*

Sopimussuhteet

1. Jokaisesta 1 artiklan 2 kohdassa luetellun alan, lukuun ottamatta maitoa ja maitotuotteita sekä sokeria, maataloustuotteiden toimituksesta unionissa viljelijältä, tuottajaorganisaatiolta tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymältä jalostajalle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle on tehtävä kirjallinen sopimus osapuolten välillä.

   Sopimuksen on täytettävä 4 ja 8 kohdassa säädetyt edellytykset.

2. Jäsenvaltiot voivat myös päättää, että

   (a) maataloustuotteiden toimituksesta tuottajalta, joka ei ole viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä, jalostajalle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle on tehtävä kirjallinen sopimus;

   (b) maataloustuotteen ensiostajan on tehtävä kirjallinen tarjous maataloustuotteiden toimittamista viljelijältä, tuottajaorganisaatiolta tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymiltä koskevan sopimuksen tekemisestä.

Sopimuksen tai sopimuksen tekemistä koskevan tarjouksen on täytettävä tämän artiklan 4 ja 8 kohdassa vahvistetut edellytykset.

3. Jäsenvaltioiden on perustettava sovittelumekanismi sellaisia tapauksia varten, joissa ei päästä yhteisymmärrykseen 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun sopimuksen tekemisestä tai tällaisen sopimuksen tarkistamisesta.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle alueellaan käyttöön otetuista sovittelumekanismeista.

4. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu sopimus tai tarjous sopimuksen tekemisestä on:

(a) tehtävä ennen toimitusta;

(b) tehtävä kirjallisesti; ja

(c) siihen on sisällyttävä erityisesti seuraavat ehdot:

i) toimituksesta maksettava hinta,

– jonka on oltava kiinteä ja sopimuksessa vahvistettu; tai

– joka on laskettava yhdistämällä sopimuksessa mainittuja eri tekijöitä, joihin kuuluvat objektiiviset indikaattorit, indeksit ja lopullisen hinnan laskentamenetelmät, jotka ovat helposti saatavilla ja ymmärrettäviä ja jotka heijastelevat markkinaolojen ja tuotantokustannusten vaihtelua, toimitettu määrä ja toimitettujen maataloustuotteiden laatu tai koostumus; tätä varten jäsenvaltiot voivat määrittää indikaattoreita objektiivisten kriteereiden mukaisesti, jotka perustuvat tuotantoa ja elintarvikeketjua koskeviin tutkimuksiin. Sopimuspuolet voivat vapaasti viitata kyseisiin tai muihin merkityksellisiksi katsomiinsa indikaattoreihin;

ii) kyseisten maataloustuotteiden määrä ja laatu, joka voidaan toimittaa tai on toimitettava, sekä tällaisten toimitusten ajankohta;

iii) sopimuksen kesto, jolloin sopimus voi olla joko määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva siten, että sopimukseen sisällytetään irtisanomislauseke. Kun kyseessä on vähintään kuusi kuukautta voimassa oleva sopimus, siihen on sisällyttävä tarkistuslauseke, johon erityisesti viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä voi vedota;

iv) maksuaikoja ja -menettelyjä koskevat yksityiskohtaiset tiedot;

v) maataloustuotteiden keräämistä tai toimittamista koskevat järjestelyt;

vi) ylivoimaisen esteen sattuessa sovellettavat säännöt.

5. Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, kirjallista sopimusta tai kirjallista tarjousta sopimuksen tekemisestä ei vaadita seuraavissa tapauksissa:

(a) tuottajaorganisaation tai osuuskunnan jäsen toimittaa maataloustuotteet tuottajaorganisaatiolle tai osuuskunnalle, jonka jäsen se on, edellyttäen, että kyseisen tuottajaorganisaation tai osuuskunnan perussäännöt tai perussäännöistä johdetut säännöt ja päätökset sisältävät määräyksiä, joilla on vastaavat vaikutukset kuin 4 kohdan a, b ja c alakohdan säännöksillä;

(b) kyseisten maataloustuotteiden ensiostaja on suosituksessa 2003/361/EY tarkoitettu mikroyritys tai pieni yritys;

(c) kyseiset maataloustuotteet toimitetaan ja maksetaan samanaikaisesti;

(d) toimitus tapahtuu maksutta tai se liittyy myyntiin kelpaamattomien maataloustuotteiden hävittämiseen.

6. Jäsenvaltiot voivat päättää, että kirjallista sopimusta tai kirjallista tarjousta ei vaadita yhdessä tai useammassa seuraavista tapauksista:

(a) toimitus koskee tuotteita, joiden arvo on yhtä suuri tai pienempi kuin jäsenvaltion määrittämä tietty kynnysarvo, joka saa olla enintään 10 000 euroa;

(b) toimitus koskee maataloustuotteita, joihin vaikuttaa kausittainen kysynnän ja tarjonnan vaihtelu tai jotka ovat herkästi pilaantuvia;

(c) toimitus koskee maataloustuotteita, joiden myynnissä käytetään perinteisiä tai tavanomaisia käytäntöjä.

7. Jos kirjallista sopimusta tai kirjallista tarjousta sopimuksen tekemisestä ei 5 kohdan b, c ja d alakohdan tai 6 kohdan nojalla vaadita, viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä voi vaatia, että mistä tahansa maataloustuotteiden toimituksesta jalostajalle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle tehdään osapuolten välinen kirjallinen sopimus tai kirjallinen tarjous sopimuksen tekemisestä. Sopimuksen tai tarjouksen sopimuksen tekemisestä on täytettävä tämän artiklan 4 kohdassa ja 8 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetut edellytykset.

8. Kaikista viljelijöiden, tuottajaorganisaatioiden tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien ja jalostajien, jakelijoiden tai vähittäismyyjien välisten maataloustuotteiden toimitussopimusten ehdoista, myös 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista ehdoista ja niiden osatekijöistä, voidaan vapaasti neuvotella osapuolten kesken.

Jäsenvaltiot voivat vahvistaa yhden tai useamman seuraavista:

(a) tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kirjallisten sopimusten osalta jäsenvaltio voi vahvistaa

i) sopimuspuolille velvoitteen sopia tietyn toimitetun maataloustuotteiden määrän ja tästä toimituksesta maksettavan hinnan välisestä suhteesta;

ii) vähimmäiskeston, jonka on oltava vähintään kuusi kuukautta, eikä se saa haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa;

(b) edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen kirjallisten tarjousten osalta velvoitteen, jonka mukaan kirjallisen tarjouksen on sisällettävä kansallisessa lainsäädännössä vahvistettu sopimuksen vähimmäiskesto. Vähimmäiskeston on oltava vähintään kuusi kuukautta, eikä se saa haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

Viljelijät, tuottajaorganisaatiot tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät voivat kirjallisesti kieltäytyä toisen alakohdan mukaisesti määrätystä vähimmäiskestosta.

9. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että maataloustuotteiden ostaja rekisteröi 1 kohdassa tarkoitetut kirjalliset sopimukset ennen kuin viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä toimittaa kyseiset maataloustuotteet jalostajalle, jakelijalle tai vähittäismyyjälle jäsenvaltion alueella.

10. Jäsenvaltioiden, jotka käyttävät 2, 6, 8 ja 9 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoja, on ilmoitettava komissiolle, miten niitä sovelletaan.

11. Komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joilla vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen 4 ja 5 kohdan yhdenmukaista soveltamista varten, sekä toimenpiteet, jotka liittyvät jäsenvaltioiden 10 kohdan mukaisesti tekemiin ilmoituksiin. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 229 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.”

(7) Muutetaan 210 a artikla seuraavasti:

(a) lisätään 3 kohtaan alakohdat seuraavasti:

”d) pääasiassa perheenjäsenistä muodostuvaa työvoimaa hyödyntävien pientilojen taloudellisen elinkelpoisuuden tukeminen, kun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009[11] 2 artiklan 8 alakohdassa määritelty standardituotos on enintään 100 000 euroa;

e) nuorten maataloustuotteiden tuottajien houkutteleminen ja tukeminen; tai

f) työ- ja turvallisuusolojen parantaminen maatalous- tai jalostustoiminnassa.”

(b) korvataan 6 kohta seuraavasti:

”Edellä 1 kohdassa tarkoitetut tuottajat voivat 8 päivästä joulukuuta 2023 pyytää komissiolta lausuntoa 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen yhteensopivuudesta tämän artiklan kanssa siltä osin kuin on kyse sellaisten kestävyysvaatimusten täytäntöönpanosta, joilla pyritään yhteen tai useampaan 3 kohdan a, b ja c alakohdassa vahvistettuun tavoitteeseen.

Edellä 1 kohdassa tarkoitetut tuottajat voivat [..] päivästä [...]kuuta [voimaantulopäivä + 2 vuotta] pyytää komissiolta lausuntoa 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen yhteensopivuudesta tämän artiklan kanssa siltä osin kuin on kyse sellaisten kestävyysvaatimusten täytäntöönpanosta, joilla pyritään yhteen tai useampaan 3 kohdan d, e ja f alakohdassa vahvistettuun tavoitteeseen.

Komissio lähettää hakijalle lausuntonsa neljän kuukauden kuluessa täydellisen pyynnön vastaanottamisesta.

Jos komissio toteaa milloin tahansa lausunnon antamisen jälkeen, että tämän artiklan 1, 3 ja 7 kohdassa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty, se ilmoittaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 1 kohtaa sovelletaan vastaisuudessa kyseiseen sopimukseen, päätökseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, ja ilmoittaa asiasta tuottajille.

Komissio voi omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä muuttaa lausunnon sisältöä, erityisesti jos hakija on antanut epätäsmällistä tietoa tai käyttänyt lausuntoa väärin.”

[11] Neuvoston asetus (EY) N:o 1217/2009, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, maatalouden kestävyyden tietoverkon perustamisesta (EUVL L 328, 15.12.2009, s. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj).

(8) Korvataan 222 artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Markkinoiden vakavien epätasapainotilojen aikana komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joilla säädetään, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tuottajien, tuottajayhdistysten tai tuottajayhdistysten yhteenliittymien tai hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden, hyväksyttyjen tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien ja hyväksyttyjen toimialakohtaisten organisaatioiden sopimuksiin ja päätöksiin millään tämän asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla alalla edellyttäen, että tällaiset sopimukset ja päätökset eivät haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa, että niillä pyritään ainoastaan vakauttamaan kyseistä alaa ja että ne kuuluvat yhteen tai useampaan luokkaan seuraavista:

(a) niiden tuotteet poistetaan markkinoilta tai annetaan ilmaisjakeluun;

(b) muuntaminen ja jalostaminen;

(c) varastointi yksityisten toimijoiden toimesta;

(d) yhteiset myynninedistämistoimet;

(e) laatuvaatimuksia koskevat sopimukset;

(f) tarvittavien tuotantopanosten yhteisostot tuholaisten ja eläin- ja kasvitautien leviämisen estämiseksi unionissa tai tarvittavien tuotantopanosten yhteisostot luonnonkatastrofien vaikutusten torjumiseksi unionissa;

(g) tilapäinen tuotannonsuunnittelu tuotantosyklin erityisluonteen mukaisesti.

Kun komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä tämän artiklan ensimmäisen alakohdan mukaisesti, se voi päättää asettaa asetuksen (EU) 2021/2116 16 artiklassa tarkoitetusta maatalousalan varauksesta maksettavan unionin tuen asianomaisten jäsenvaltioiden saataville. Tällaisen taloudellisen tuen on tarjottava tarvittavat varat, jotta asianomaiset toimijat voivat panna nämä sopimukset ja päätökset täytäntöön.

Komissio täsmentää täytäntöönpanosäädöksillä ensimmäisessä alakohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalan, sekä, jollei tämän artiklan 3 kohdasta muuta johdu, poikkeuksen soveltamisajan, ja tapauksen mukaan asianomaiselle jäsenvaltiolle toisen alakohdan mukaisesti maatalousalan varannosta myönnettävän tuen määrän.

Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 229 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.”

(9) Muutetaan liite X seuraavasti:

(a) korvataan I kohdan 1 alakohta seuraavasti:

”1. Toimitussopimus on tehtävä ennen toimitusta kirjallisesti ja määritellystä sokerijuurikasmäärästä.”

(b) korvataan I kohdan 2 alakohta seuraavasti:

”2. Toimitussopimus voi olla monivuotinen. Kun kyseessä on vähintään kuusi kuukautta voimassa oleva sopimus, siihen on sisällyttävä tarkistuslauseke, johon viljelijä, tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä voi vedota.”

(c) lisätään II kohdan 2 alakohtaan alakohta seuraavasti:

”Hinta on laskettava yhdistämällä sopimuksessa mainittuja eri tekijöitä, joihin kuuluvat objektiiviset indikaattorit, indeksit ja lopullisen hinnan laskentamenetelmät, jotka ovat helposti saatavilla ja ymmärrettäviä ja jotka heijastelevat markkinaolojen ja tuotantokustannusten vaihtelua, toimitettu määrä ja toimitettujen sokerijuurikkaiden laatu tai koostumus. Tätä varten jäsenvaltiot voivat määrittää indikaattoreita objektiivisten kriteereiden mukaisesti, jotka perustuvat tuotantoa ja elintarvikeketjua koskeviin tutkimuksiin. Sopimuspuolet voivat vapaasti viitata kyseisiin tai muihin merkityksellisiksi katsomiinsa indikaattoreihin.”

(d) lisätään III kohtaan alakohta seuraavasti:

”Toimitussopimuksiin on sisällyttävä ylivoimaisen esteen sattuessa sovellettavat säännöt.”

(e) lisätään IX a kohta seuraavasti:

”IX a KOHTA

Jäsenvaltiot voivat vaatia sokeriyritystä rekisteröimään kirjalliset toimitussopimukset ennen sokerijuurikkaan toimittamista.”

2 artikla
Asetuksen (EU) 2021/2115 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) 2021/2115 seuraavasti:

(1) Muutetaan 52 artikla seuraavasti:

(a) lisätään 3 kohtaan i alakohta seuraavasti:

”i) tuottajaorganisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä toteuttaa toimintaohjelmaa jäsenvaltiossa, jossa hedelmä- ja vihannesalan tuottajien organisoitumisaste on ollut alle 10 prosenttia toimintaohjelman täytäntöönpanoa edeltävinä kolmena peräkkäisenä vuotena. Organisoitumisaste lasketaan sen hedelmä- ja vihannestuotannon arvona, joka kyseisessä jäsenvaltiossa saatiin ja jota asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hyväksytyt tuottajaorganisaatiot tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät pitivät kaupan, jaettuna kyseisessä jäsenvaltiossa saadun hedelmä- ja vihannestuotannon kokonaisarvolla.”

(b) Lisätään 5 a kohta seuraavasti:

”5 a. Edellä 1 kohdassa säädettyä 50 prosentin rajaa korotetaan 60 prosenttiin 46 artiklan a, b tai c alakohdassa tarkoitettuihin tavoitteisiin liittyvien menojen osalta, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

(a) menot liittyvät 47 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtäviin investointeihin, joita tekevät nuoret viljelijät tai uudet viljelijät, jotka liittyvät ensimmäistä kertaa asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hyväksyttyyn tuottajaorganisaatioon;

(b) edellä a alakohdassa tarkoitetut investoinnit tehdään näiden nuorten viljelijöiden tai uusien viljelijöiden tiloissa osana heidän ensimmäistä toimintaohjelmaansa.”

(c) lisätään 7 kohta seuraavasti:

”7. Edellä 1 kohdassa säädettyä 50 prosentin rajaa korotetaan 70 prosenttiin tuottajaorganisaatioiden tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien toteuttamien toimintaohjelmien todellisista menoista sellaisen vuoden osalta, jona niihin ovat vaikuttaneet jäsenvaltioiden yksilöimät epäsuotuisat sääolot, luonnonkatastrofit, kasvitaudit tai tuholaisvahingot.”

(2) lisätään 68 artiklaan 2 a kohta seuraavasti:

”2 a. Tämän asetuksen 52 artiklan 3 kohdan a–d ja f–h alakohtaa sekä 52 artiklan 5 a kohtaa sovelletaan soveltuvin osin.”

(3) Korvataan 88 artiklan 7 kohta seuraavasti:

”7. Jäsenvaltiot voivat vuodesta 2025 alkaen tarkistaa 6 kohdassa tarkoitettuja päätöksiään osana 119 artiklan mukaisesti tehtyä YMP:n strategiasuunnitelmansa muutospyyntöä ja päättää käyttää enintään kuusi prosenttia liitteessä V esitetyistä suorien tukien määrärahoistaan, kun tapauksen mukaan on ensin vähennetty liitteessä VIII vahvistetut puuvillan määrärahat, III osaston III luvun 7 jaksossa tarkoitettuihin muiden alojen interventiotyyppeihin.

Määrä, joka vastaa tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua jäsenvaltioiden suorien tukien määrärahojen prosenttiosuutta ja joka käytetään muiden alojen interventiotyyppeihin jonain tiettynä varainhoitovuonna, katsotaan jäsenvaltioiden varainhoitovuosikohtaisiksi määrärahoiksi muiden alojen interventiotyypeille.”

3 artikla
Asetuksen (EU) 2021/2116 muuttaminen

Korvataan asetuksen (EU) 2021/2116 16 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohta seuraavasti:

> ”b) asetuksen (EU) N:o 1308/2013 219, 220, 221 ja 222 artiklan mukaiset poikkeukselliset toimenpiteet.”

4 artikla
Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sen 1 artiklan 1 kohtaa sovelletaan [..] päivästä [...]kuuta [+ 2 vuotta sen hyväksymisestä].

Sen 1 artiklan 2 ja 6 kohtaa sovelletaan [..] päivästä [...]kuuta [+ 18 kuukautta sen kuluttua].

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*